

УДК 82.091

РОМАЩЕНКО Людмила Іванівна,
 доктор філологічних наук, професор кафедри
 української літератури та компаративістики
 Черкаського національного університету
 ім. Б.Хмельницького
 e-mail: lirom5@mail.ru

СЛОВ'ЯНСЬКІ КУЛЬТУРНІ ДІАЛОГИ

Уже вісімнадцятий раз (5-15 серпня 2015 р.) на берегах Балтійського моря, у „вільнім місті” Гданську, відбулися чергові міжнародні літературно-освітні читання, куди приїхали науковці, письменники, журналісти, митці з багатьох країн світу (є свідчення, що до цього міста 1645 року пролягли дороги 2, 5 тисяч українських козаків, котрі брали участь у Тридцятилітній війні на боці Франції; із Гданська морем вони діставалися до французького порту Кале (серед їхніх керівників найвідомішими були Сірко та Солтенко, участь Богдана Хмельницького у воєнних діях залишається остаточно нез'ясованою, але доволі ймовірною (у французьких джерелах, за свідченням І. Крип'якевича, згадується тільки полк Сірка), – ці події лягли в основу твору Ю. Косача „Рубікон Хмельницького”).

Учасників читань із Польщі, Австрії, Росії, Фінляндії, Данії, Норвегії, України, Білорусі, Естонії як завжди гостинно вітав Гданський університет, найперше в особі директора Інституту східнослов'янської філології *Моніки Жечицької*. Уперше перед гостями відчинилися корпуси нового приміщення, збудованого в масштабно-космічному стилі – таке враження справляють конференц-зали, навчальні аудиторії, оснащені за найновішими технологіями третього тисячоліття.

З вітальним словом звернулися до присутніх директор Інституту східнослов'янської філології *Моніка Жечицька*, керівник Росспівробітництва в Польщі *С. Антуф'єв*, директор РЦНК у Гданську *О. Волгіна*, координатор культурних програм РЦНК у Варшаві *Т. Хохлова*, секретар Співки письменників Москви *Л. Звонарьова*.

На пленарному засіданні були заслухані доповіді, що викликали жвавий інтерес: „Польські сюжети у прозі Бориса Зайцева” професора *Й. Мянговської* з Бидгоща – міста-побратима Черкас, „Роман Теодора-Томаша Єжа „З бурхливої хвилі” в контексті творів про Хмельниччину” *Л. Ромащенко* (Черкаси), „Адам Міцкевич у Москві” *Е. Фаустової* (Москва), „Польські ілюстратори казок Андерсена в російському книгодрукуванні” *Л. Звонарьової* (Москва), „Ян Матейко та його вплив на історичні твори російських письменників” *В. Бахревського* (Москва), „Російсько-польські зв'язки в житті і творчості письменників-земляків С. Кличкова, П. Сльотова, В. Ажаєва, Ю. Градова” *Т. Хлебнякіної* (Талдом).

Відрядно, що вперше з тих пір, як мені випала нагода стати учасником цих авторитетних міжнародних читань, у них узяли участь інші наші співвітчизники, що дозволило почуватися не самотньою в поважній науковій спільноті. Так, *Олег Федоров* (*Олег Николф*), видавець, голова правління Київського відділення Конгресу літераторів України не лише представив учасників міжнародного літературно-музичного фестивалю "ІНТЕРЕАЛЬНІСТЬ" у Києві, а й розповів про наболілі проблеми письменницького середовища. До речі, дуже схожі з проблемами російських літераторів, озвученими у виступі глави Літературної палати РФ *Г. Брегмана*, котрий говорив про роздробленість Співки письменників (наявність численних спілок з умовними назвами „демократичні”, „патріотичні”, що, як на мене, нагадує ситуацію 20-х – поч. 30-х років минулого століття), про нагальну проблему навчити читати **книгу** (якщо раніше після школи виходило 30% читаючих, а 70% – не читаючих, то нині 90-95% не читають, і лише 5-10% читають) в умовах жорсткої конкуренції з новітніми електронними пристроями, наприклад, гаджетами (подібні проблеми доводиться відчувати при вивченні літератури й у нашій вищій школі: студенти все рідше користуються друкованою книгою, замінюючи її інтернет-версією). Хоча доповідач і говорив про увагу державних структур до проблем красного мистецтва

(2015 рік у сусідній державі названий Роком літератури, тут намагаються приділяти увагу соціальному захисту письменників, адже виявилось, що в загальнодержавному реєстрі спеціальностей професія письменника відсутня, тоді як, приміром, у Литві існує відповідний запис у трудовій книжці й письменник має відповідні соціальні гарантії (а в загальноукраїнському реєстрі спеціальностей є така професія – письменник?!). Соціальна захищеність, матеріальна підтримка (гонорари) праці літераторів дозволили б підняти рейтинг (престиж) письменників, забезпечили їм гідні умови проживання і можливість писати якісні художні тексти.

Під час конференції нам вдалося взяти інтерв'ю у *Владислава Бахревського* – визнаного майстра російської історичної прози, автора роману про Хмельниччину „Долгий путь к себе” (1991 г.), перевиданого в 2014 році під назвою „Люба Украина. Долгий путь к себе”). Романи В. Бахревського виходили мільйонними тиражами, у перекладах багатьма мовами, за сюжетом його творів створено серіал „Раскол”. Не будучи професійним істориком, він у своїх творах пропонував власну, часто полемічну до офіційної історіографії, концепцію історії (і в цьому він мені нагадує П. Загребельного).

Владислав Анатолійович, відповідаючи на питання, чому він звернувся до особи Богдана Хмельницького і чому до попередньої назви роману в новітньому виданні додалося „Люба Украина” (що в трагічних умовах сьогодення мене надзвичайно схвилювало), переконливо відповів: „Тому що ця книга про любов до України, а також про любов героїв”. І повідав історію створення роману.

Одного разу редактор „ДЕТГИЗа” звернувся до письменника з пропозицією написати для дітей про Хмельницького. Написанню передувала серйозна і напружена робота: прочитав усі номери „Київської старовини”, відвідав місця битв (Жовті Води), Польщу (Краків, Вавель), прочитав твори українських письменників про Хмельниччину, зокрема нашого земляка І. Ле. А незабаром з'явилася красива книжечка під назвою „Гетьман Війська Запорізького”, що оповідала про відомі події національно-визвольної війни (закінчувалася битвою під Берестечком) і стала пізніше частиною роману „Долгий путь к себе”, який із-за цензурних перешкод побачив світ лише на початку 90-х.

Зізнаючись у любові до України („Украину я очень люблю”), В. Бахревський пов'язує з нею своє становлення як митця. Говорить, що його письменницький стаж розпочався в 1953 році, коли їх, школярів, повезли на екскурсію до Києва, Канева. Під враженням побаченого – Києво-Печерська лавра, пам'ятник Шевченкові, по якому стріляли фашисти, захоплююча подорож по Дніпру на пароплаві – написав перші поетичні рядки, які згодом надрукували. І хоча вони повністю не збереглися, у пам'яті закарбувалося (ледве не за Пушкіним): „Милая Украина среди садов уж спит...”. Тож на подарованій мені книзі „Люба Украина. Долгий путь к себе” Владислав Анатолійович залишив такий інскрипт: „Первые мои стихи, с которых начинается мой писательский стаж, посвящены Украине и Шевченко”.

„Мы очень любили Шевченко, – згадує письменник. – А плыли по Днепру на корабле, и вспоминались бессмертные строки: „Рече та стогне Дніпр широкий...”. Недаремно в передмові до роману зазначено: „Писатель любит Малороссию, любит красотою украинских сел, обычаев, удивляется хитрости и доблести запорожцев: они – и воины, и лекари, и певцы, и чародеи”.

Зацікавлено були сприйняті доповіді *Н. Гейде* (Копенгаген, Данія) про всевітньо відомого вченого, письменника і лексикографа В. Даля. Син датчанина, що прийняв російське підданство (бабуся Володимира Івановича – із польської шляхти) народився в селищі Луганський завод (нині Луганськ). На честь своєї малої батьківщини взяв псевдонім „Казак Луганский”, із яким з'явився в літературному світі 1832 року. Тривалий час (16 років) жив у Миколаєві, одна з вулиць якого носить ім'я вченого і письменника.

Серед виступів – траплялися з доволі контroversійними судженнями. Наприклад, *С. Трахименок* (Мінськ) оприлюднив несподівану гіпотезу: Радянський Союз розпався після того, як було задумано „повернуть реки вспять” – нездійснений радянський проект, один із найграндіозніших інженерних і будівельних проектів ХХ століття з метою

забезпечення водою посушливих регіонів країни. Тож сама природа, мовляв, помстилася, зруйнувавши механізм, здатний здійснити подібне. До речі, уперше проект перекидання частини стоку сибірських рік (Об та Іртиш) у басейн Аральського моря був розроблений випускником Київського університету Я.Г.Демченко (1842-1912) ще в 1868 році. Початковий варіант проекту він запропонував у своєму творі „Про клімат Росії”, коли вчився в сьомому класі 1-ої Київської гімназії.

Окрасою читань, як завжди, були творчі вечори і презентації книг С.Василенко, Г.Певцова, Б.Бартфеля, Л.Звонарьової, О.Дараган-Суцовой, А.Ямпольської, І.Дуеля, С.Телюка, О.Харламової, О.Петрової-Ройгно та ін. Важливі проблеми розглядалися на засіданні круглих столів „Князь Володимир – хреститель Русі і його епоха”, „Література про Велику Вітчизняну війну” (вжито саме такий термін), „Літературна преса вчора і сьогодні”. На останньому презентовані найвідоміші літературні і наукові видання країн-учасників.

Незабутнє враження справили гостини в салоні поетеси й перекладачки, керівника видавничого центру „Прекрасний світ” (Гдиня, Польща) *М.Мархлевської*, де лунало поетичне слово, звучала музика і пісня, точилися невимушені розмови на літературні теми (такий собі різновид, по суті, літературних салонів, модних у ХІХ – на поч. ХХ століття).

Приємною була приватна зустріч із професором Гданського університету *Генріком Лецинським* (у цьому році він відвідав наш університет, читав лекції для студентів і викладачів), котрий ознайомив мене з найцікавішими місцями Гданська-Сопота.

А далі було Закопане – всесвітньо відомий курорт, столиця зимових Олімпійських ігор і відвідини музею (вілла „Атма”) польського композитора і музиканта Кароля Шимановського – нашого земляка, уродженця села Тимошівки Кам’янського району Черкаської області (місцевій школі присвоєно ім’я всесвітньо відомого музиканта, тут відкрито музей піаніста, а в Черкасах функціонує польське товариство, назване його іменем). У музеї велика кількість цікавих експонатів, серед яких чимало автентичних речей. Але особливо вразив фільм „Мала батьківщина Кароля Шимановського”, який люб’язно запропонували переглянути працівники музею, зокрема, *Агнішка Гонсєнція-Гевонт*, дізнавшись, що я із малої батьківщини композитора. Моєму здивуванню не було меж, коли на екрані побачила не лише знайомі краєвиди Кам’янки, Тимошівки, Кіровограда, а й знайомі обличчя працівників Кам’янського музею. У подарованому мені музейному буклеті зазначено: „Для Шимановського місцем походження, яке – за вироком історії – мусив залишити, була садиба в Тимошівці (в Чигиринському повіті Київської губернії, на давніх кресах Речі Посполитої), яка знаходилася на перехресті культурних шляхів Сходу і Заходу: татар, козаків, русинів і поляків. Ярослав Івашкевич (родич К.Шимановського, жив у Тимошівці. – Л.Р.) згодом стверджував, що хто не бачив того степового краєвиду, той не зрозуміє феномену плюралістичної особистості композитора”.

Естафету діалогу слов’янських культур підхопив Кременець, де 4-7 вересня 2015 року відбувся ХІ Міжнародний літературно-мистецький форум „Діалог двох культур – 2015”. Його організаторами виступили обласний літературно-меморіальний музей Юліуша Словацького в місті Кременець, фундація „Допомога полякам на Сході”, Інститут політичних досліджень Польської Академії наук, музей Юзефа Пілсудського в Сулеювку, музей імені Анни і Ярослава Івашкевичів у Ставиську, а патронами – Міністерство культури України, Міністерство культури і національної спадщини Республіки Польща, Генеральне консульство Республіки Польща в Луцьку й Тернопільська ОДА, Кременецька районна і міська ради.

На ньому зібралося понад сто науковців, літераторів, митців, музейних працівників із різних регіонів України, Польщі, Білорусі, Литви.

Гості поклали квіти до пам’ятника національного генія Тараса Шевченка, а також до могили матері Юліуша Словацького Саломеї Словацької-Бекю, що стала для поета, за його ж словами, „десятою музою”, „ангелом-охоронцем”, „провідницею”, „світлом у дорозі”.

З вітальним словом до учасників зібрання звернулися представники місцевої влади, віце-директор департаменту культури і національної спадщини Міністерства культури

Республіки Польща *Д. Янушевська-Якубяк*, Генеральний консул Республіки Польща в Луцьку *Б. Бжівчи*, директор музею Юліуша Словацького в Кременці *Т. Сеніна* – безпосередній організатор і натхненник українсько-польських „діалогів”, професор, віце-директор музею Юзефа Пілсудського в Сулеювку *Г. Новік*, директор музею імені Анни і Ярослава Івашкевичів у Ставиську *М. Ольбромський*,

Серед інавгураційних виступів запам'яталися – „Євген Маланюк і польські письменники” *Д. Павличка*. Поет згадав курйозний факт, чому він став учнем польської школи. Директор української вимагав від батька Дмитра Васильовича виконати певні повинності, відпрацювати в його господарстві (щось там зорати, посіяти і т.д.). І тоді батько, на знак протесту, віддав сина до польської школи. Проте знання польської пізніше згодилося *Д. Павличкові* в перекладацькій діяльності і державно-політичній (Посол України в Республіці Польщі (1999-2002); завдяки його клопотанню, в центрі Варшави в березні 2002 року було споруджено пам'ятник Тарасові Шевченку).

Згадував Дмитро Васильович і про свою участь у сесії ООН 1964 року, де їх разом із *І. Драчем* запросив на обід *Є. Маланюк*, котрий дружив із *Ю. Тувімом* – найвизначнішим польським письменником періоду міжвоєнного двадцятиліття, мовознавцем, перекладачем із російської та української літератур. Під час бесіди з *Є. Маланюком* *Д. Павличко* намагався отримати відповідь на „провокативне” питання: чи служив автор „Стилета і стилоса” у *В. Тютюнника*?

Нам вдалося поспілкуватися з *Д. Павличком*, взяти у нього інтерв'ю (але це тема окремої розмови). Поет згадав, як балотувався по Чигиринському виборчому окрузі і не пройшов, передав вітання черкаським знайомим і подарував авторові цих рядків щойно видану книгу „Спогадів” із підписом: „Я – родом із Суботова!” На моє здивування відповів, що таким чином підкреслює свою духовну причетність до Богданового краю. Незважаючи на значну ідеологічну заангажованість і суб'єктивність (витрати мемуарного жанру), спогади цікаві тим, що з них постають портрети відомих українських письменників, із якими *Д. Павличкові* довелося спілкуватися, співпрацювати, приятелювати: *М. Рильського*, *О. Довженка*, *М. Бажана*, *А. Головка*, *А. Малишка*, *І. Ле*, *І. Вільде*, *О. Гончара* та ін. Так, приміром, *Д. Павличко* відстоює право творів останнього займати почесне місце в літературі: „Велика історична заслуга *Гончара* в тому, що він у „Прапороносцях” показав українців як мужніх, сміливих, добрих воїнів. Отже, й сьогодні не можна викреслювати „Прапороносців” із нашої літератури”.

Запам'ятався виступ *Р. Лубківського*, котрому присвоїли звання „Почесний громадянин міста Кременця”. Поет і перекладач (із багатьох слов'янських мов, насамперед із польської) говорив про необхідність створення у Кременці літературного музею, бо з містом пов'язана доля не лише *Ю. Словацького*, а й *Г. Гордасевич* *У. Самчука*, *О. Лятуринської*. Аж ніяк не подумалося тоді, що ця зустріч із Романом Мар'яновичем буде останньою, і залишиться він у пам'яті і на світлинах, – неквапно походжаючи серед гостей, наспівуючи жвавих коломийок чи словацьких пісеньок (свого часу був Надзвичайним і Повноважним Послом України в Чеській і Словацькій Федеративній Республіці). У вишиванці, спираючись на оригінальний ціпок, що нагадав мені притчу *Б. Олійника* „У поета гроші завелись”, у якій ідеться про митця і мистецтво, про „натхнення мед”: „... поетові ціпок/ Хтозна-чим, а незвичайним видавсь:/ На пожовклому од часу тлі/ Вирізьблене дерево ненаське,/ Як живі, співали на гіллі/ Дивні птиці із борів приказки”... А в неофіційній обстановці Роман Мар'янович розповідає про зустріч і розмови з *М. Горбачовим* на теми літературні і не...

У форматі форуму відбулися наукові конференції „Романтизм польський та український”, „Діалог про польську та українську культури і мистецтво”, „Ян Павло II – людина і митець”. Значний інтерес викликали доповіді „Літературна творчість Яна Павла II на тлі головних напрямів польської культури” *К. Дибчяка*, „Історія першої ілюстрованої рукописної збірки Тараса Шевченка „Poezja” (1844), переписаної польською транслітерацією” *С. Гальченка*, „Рівновага духу (розміслення над поезією *Ю. Словацького* – від книги *Святослава Гординського* „Поети Заходу” до сучасного прочитання)” *Й. Лося*,

„Сохранение памяти о Энджее Снядецком на Ошмянщине” *Т. Давидович* (Білорусь), „Прочитання і трактування поезії Ю. Словацького „Гробниця Агамемнона” Є Маланюком та її переклади Б. Пастернаком і М. Рильським” *Н. Єржиківської*, „Страшний гість” Вацлава Костки-Бернацького і Україна (і Білорусь)” *Г. Дуди*, „Юліуш Словацький і Юзеф Богдан Залеський” *В. Торуня*, „Словацький у Вільнюсі” *Р. Мечковського* (Вільнюс, Литва), „Культурно-мистецький дискурс в епістолярії Юліуша Словацького (на матеріалі збірки „Листи до матері” *Л. Ромащенко*, „Суб’єктивність як сутнісна риса „Енциклопедії душі” – мемуарного тексту Чеслава Мілоша „Абетка” *Л. Донченко*, „Уманські візії у „Королі Лядави” Юліуша Словацького” *М. Павленко*, „Стефан Шайдак – співзасновник поетичної групи „Волинь” *Л. В. Шайдака* (Познань). Останній подарував мені книгу з віршами свого батька „Воляння з Волині” („Wołanie z Wołynia”, Biały Dunajec – Ostróg, 2015), що було особливо приємно. Адже доля *Стефана Шайдака* пов’язана з моїм рідним Волинським краєм: у 30-х роках він працював у Рівному, Луцьку, Ківерцях.

С. Шайдак був співзасновником групи поетів „Волинь”, які визнавали себе „автентистами”. Їхня естетична програма викладена у статтях, опублікованих у „Okolicy Poetów”. Автентисти знаходилися в опозиції до скамандритів, котрі за вірєць вважали античну поезію (як українські неокласики), декларували „єдність правди художньої і життєвої”, акцентували на особистих переживаннях, автобіографізмі, зв’язках із землею, селом, його звичаями і культурою, героєм їхніх творів часто був сільський інтелігент, котрий не може пристосуватися до міста. Тож чимало творів С. Шайдака присвячено волинським краєвидам, звичаям, обрядам, забобонам. Перебування на Волині серед багатонаціональної та полікультурної спільноти (поляки, українці, євреї, вірмени, росіяни) підштовхнуло Стефана вивчати слов’янські мови, зокрема, українську та російську. Та плани учителя і поета зруйнувала Друга Світова війна, після приходу радянських військ до Ківерців його заарештували, а потім вислали до трудового табору в Сибір.

Своєму синові Леху Стефан Шайдак говорив, що не тримає образи на людей, які сприяли його незаслуженому табірному ув’язненню, і навіть у ті сумні часи в його житті був промінчик світла – поезія. Тож заповідав Лехові, щоб поїхав у Сибір, відшукав табірні місця, познайомився з людьми, що живуть тепер у тій місцевості і розповів про батька. А найголовніше – подружився з ними і взагалі – із сибіряками. Позиція Стефана Шайдака суголосна поглядам видатного польського філософа і суспільного діяча, борця з фашизмом і жертви сталінських репресій, професора *Барбари Скарги*. Барбару Скаргу вирізняло справді сократівське суголосся філософських ідей і життєвого шляху. Цій жінці-мислителю були чужими ідеї національної замкнутості, вона виступала за поліетнічну Річ Посполиту, об’єднання народів на засадах рівності, свободи, гідності. Незважаючи на те, що Барбару репресували за рішенням КДБ, вона ніколи не нарікала на Росію, закликала не ототожнювати соціально-політичну систему з російським народом, захоплювалася російською культурою. Її тривожило злопам’ятство, намагання шукати всюди ворога. „Ненависть – це болото”, вона тільки руйнує й нічого не створює. Навіть про своє десятирічне заслання згадувала із властивим їй гумором: „Це дуже цікавий досвід, але надто довгий”. І тільки жалкувала, що стала забувати грецьку, латинь і навіть польську, бо почала мислити по-російськи. „Проти ненависті” – так називалася одна з найпристрасніших статей Барбари Скарги останніх років. Саме цю статтю поряд із некрологом передрукувала „Gazeta Wyborcza” як данину пам’яті Філософу і Громадянину, девізом життя якого стала „глибока повага до іншої людини”.

Батьківський заповіт Лех Владислав Шайдак – директор Інституту сільського і лісового господарства Польської академії наук (Познань) – сумлінно виконує. Він співпрацює з Томським державним педагогічним університетом. Під час зустрічі з науковцями університету в рамках наукового співробітництва, Лех Владислав зауважив, що його приваблюють у Сибіру не лише торф’яники, але й бажання виконати батьківський заповіт. „Не потрібно тримати образи на зле минуле, що було, то було. Головне, щоб воно, це минуле, більше не повторювалося, а для цього ми, люди, у якій би країні не жили, повинні вчитися розуміти, поважати один одного, дружити”.

Урізноманітнювали атмосферу форуму, позбавляючи від сухого академізму, презентації поетичних і прозових видань Г. Штоня, А. Палюховського, І. Павлюка, Т. Івїнського, С. Ледуховського та ін. А також цікаві презентації, концертні програми відомих українських та польських митців, фотопленери. Організатори форуму запропонували й цікаву екскурсійну програму (безкоштовно! – що особливо приємно в умовах фінансової скрути) – поїздки до Вишнівця, Жовкви, Почаєва, Львова, Яворова. Особливо вразили відвідини Вишнівецького палацу – архітектурної пам'ятки XVIII століття загальнодержавного значення (сmt. Вишнівець Збаразького району Тернопільської області). Колишня резиденція останнього представника відомого князівського роду Михайла-Сервація Вишневецького. Палац збудовано за проектом архітектора Я. Бланже у 1730-х роках. Одночасно до головної забудови закладено парк. Оноре де Бальзак, який відвідав Вишнівець у 1848 році, назвав палац і парк „малим Версалем” (на жаль, від колишньої величі залишилося небагато). Під час Першої світової війни палац було пошкоджено, а відбудовано у 1920-х роках Владиславом Городецьким. Видатний український і польський архітектор, підприємець, меценат, міський будівничий Києва (народився в селі Шолудьки Немирівського району Вінницької області), він є автором будинку з химерами та Собору святого Миколая у Києві, будував гімназії в Умані та Черкасах (також торгово-виставкову палату, бойню), лікарню в Мошнах, гуральню та ректифікаторню в Байбузах.

А ще незабутнє враження справив підйом на Замкову гору Бону, до якої Словацький, як видно з листів до матері, „не раз припасовував думку Сенкевича, „що вона переслідує людей, як сумління”. Гора з руїнами колишньої фортеці названа на честь дружини польського короля Жигмонта I Бони Сфорци й оповита легендами і переказами, що сягають сивої давнини. Першу згадку про укріплення міста Кременця на Замковій горі знаходимо ще в Галицько-Волинському літописі 1227 року, коли військо угорського короля Андраша II не змогло захопити місто. Відтоді фортеця фактично була неприступною – тільки восени 1648 року, чи не вперше в історії Кременця, його зруйнувало козацьке військо Максима Кривоноса і полковника Филона Джалалія, після чого замок більше не відбудовували.

Під час форуму на приміщенні Кременецької ЗОШ №1 було відкрито меморіальну дошку уродженці Кременця, письменниці Галині Гордасевич. Разом із Д. Павличком її відкривав син поетеси Богдан, котрий свого часу бував і в нашому університеті й подарував авторові цих нотаток збірку віршів своєї матері „Вибране сином”. Серед розмаїття мотивів (патріотичні, культурологічні, історичні, дитячі) у ній притягальними, як на мене (чи не найсильніше), є власне лірично-жіночі: „Жінка в світ приходить для любові!/ Любити маму – поки ще мала,/ Любити ляльку – трохи підросла,/ А коли вперше вийшла за поріг,/ Любити сонце і м'який моріг,/ Дім батьківський і квіти чорноброві,/ Бо жінка в світ приходить для любові...”

Естафету польсько-українських діалогів підхопила кафедра полоністики Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка і Державний історико-архітектурний заповідник „Стара Умань” міжнародною інтердисциплінарною конференцією „Традиція – сучасність пограниччя: письменство, освіта, історія” (Київ-Умань, 21-24 вересня 2015 року), присвяченою п'ятнадцятирічному ювілею кафедри, але це тема окремої розмови.

ROMASHCHENKO Lyudmyla Ivanivna,

Doctor of Philological Sciences, Professor at the Department of Ukrainian Literature and comparative studies Bohdan Khmelnytsky National University at Cherkasy

e-mail: lirom5@mail.ru

*Одержано редакцією 22.10.2015
Прийнято до публікації 22.12.2015*